

Bloedregens

Als deze aflevering van het Maandblad verschijnt, is het al weer enkele weken geleden dat een groot deel van ons land bedekt werd met een licht- tot roodbruin stof. Een van de weermannen van het K.N.M.I. in De Bilt had hier de avond van tevoren tijdens een journaaluitzending al voor "gewaarschuwd": geen reden tot ongerustheid. Dat er de dag na deze stofregen file-vorming ontstond op vrijwel alle toegangswegen tot autowasserijen doet echter vermoeden dat er toch enige ongerustheid heerste, al was het maar over de angst dat de lak van de auto er onder zou lijden. In het verleden hebben dergelijke stofregens vaak op grote schaal voor ongerustheid gezorgd. Men sprak zelfs van "bloedregens" in de veronderstelling dat de rode of roodbruine kleur van het regenwater door bloed veroorzaakt werd. Niet alleen Griekse en Romeinse geschiedschrijvers vermeldten verschijnselen die onder deze naam bekend waren, ook in de Middeleeuwen baarden "bloedregens", vooral omdat daaraan een voorspellende waarde werd toegedicht, nogal wat zorg. Zo schreef koning Robertus de Wijze (ook wel "de Vrome" genoemd) van Frankrijk rond het jaar 1022 zowel aan Fulbertus, de bisschop van Chartres, als aan zijn broer Gauzlinus, die aartsbisschop van Bourges was, dat het drie dagen voor het feest van St. Jan op sommige plaatsen in zijn rijk bloed geregend had uit de hemel. Robertus vroeg wat dit "wonderteken" zou kunnen beduiden.

Bloedregens werden indertijd in verband gebracht met allerlei komend onheil zoals epidemieën en veldslagen. Vandaag de dag kunnen we het destijds als "voorspeld" beschouwde "onheil" eenvoudig als toeval kenschetsen. De angst en onwetendheid waren destijds de vader van de gedachte.

In een aflevering uit 1914 van "Studiën, tijdschrift voor godsdienst wetenschap en letteren" gaf E. Hoogeveen een alleraardigst overzicht van enkele verklaringen voor de "bloedregens". Een van de verklaringen betreft de "stofregens" die hun oorsprong vinden in door hogere luchtlagen meegevoerd woestijnstof dat door een hoog gehalte aan ijzer rood van kleur is. Daarnaast noemt Hoogeveen ook enkele biologische verklaringen. Zo kunnen bloedwieren (*Haematococcus pluvialis*) als veroorzakers van roodgekleurde plassen worden genoemd. Deze eencelligen zijn in staat om zich bij warm weer en rijkelijk voedsel zeer snel te vermenigvuldigen zodat een regenplas soms opvallend rood gekleurd kan worden. Als derde oorzaak van "bloedregens" wordt vlindermeconium, de stof die vlinders ontlasten wanneer zij uit de pop te voorschijn zijn gekomen, genoemd. Dit vocht heeft qua kleur en textuur enige gelijkenis met bloed. Mogelijk zouden (vroeger vaker voorkomende) enorme vlinderzwermen (daar zijn spectaculaire voorbeelden van bekend) voor een "meconium-regen" gezorgd kunnen hebben. Een vierde veroorzaker van "bloedvlekken" is tenslotte nog de Bloedluis (*Schizoneura lanigera*) die bij verstoring een rode vlek achter laat.

De "bloedregen" van enkele weken geleden had een geologische achtergrond en betrof geen onheilsgode. Hoewel het wel aanleiding kan zijn nog eens stil te staan bij de onvoorstelbare snelheid waarmee erosie in tropische gebieden toeneemt. Mogelijk zullen "bloedregens" in de toekomst wat vaker voorkomen dan vroeger. In die zin zouden zij dan toch een "teken" kunnen zijn en ecologische rampen kunnen "voorspellen".

Douwe Th. de Graaf

Verslag van de maandelijkse bijeenkomst

Te Maastricht op 5 maart

Nadat de nieuwe voorzitter, de heer Bink, de bijeenkomst geopend had, stelde hij eerst de vraag of de leden suggesties hadden inzake inhoud en aard van de maandelijkse bijeenkomsten. Na een korte discussie waaruit bleek dat men graag op de ingeslagen weg voort zou gaan, kregen de aanwezigen het woord voor het doen van mededelingen.

De heer De Graaf gaf enkele aanvullingen op eerdere mededelingen over de vondsten van de Wespenspin (*Argiope bruennichi* Scop.) in onze omgeving (zie ook Natuurhist. Maandbl. 76 (1) : 11-15). Met name de waarnemin-

gen van de heer J. Petit van ♂♂ van deze van oorsprong mediterrane spinnesoort is belangwekkend. De heer De Graaf zegde toe op korte termijn samen met de heren Peeters en Poot in een korte bijdrage in dit tijdschrift de aanvullingen op hun eerdere artikel te zullen publiceren.

De heer Nobbe wees op de enorme kracht van stromend water die we afgelopen weken weer konden zien in de grubben, droogdalen en holle wegen. Op tal van plaatsen is door de hevige regenval en de gesmolten sneeuw weer heel wat grond verzet.

De heer Van Mourik was het opgevalen dat verscheidene vogelsoorten waaronder de Groenling (*Chloris chloris* wel de bottels van de Hondсроos (*Rosa canina*) eten maar die van de Egelantier (*Rosa rubiginosa*) versmaden.

Vervolgens vertoonde de heer Rutten een diaklankbeeld over de natuur in Limburg door de getijden heen. Doel van zijn presentatie was meer mensen te interesseren voor de natuur en het belang van de natuurbescherming in de ruimste zin van het woord. Rond half elf kon de voorzitter terug zien op een geslaagde avond.